

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124180 Fax : 210-2124524

27 ΔΕΚ. 2016

Αθήνα 23/12/2016
Αριθμ. Πρωτ.: 1290

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Ενίσχυση καλλιέργειας μανιταριών»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 1397/22-11-2016

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ι. Λαγός**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Όσον αφορά στην παραγωγή μανιταριών, σημειώνεται ότι στη χώρα μας παράγονται ετησίως 3.500-4.000 τόνοι μανιταριών, ενώ εισάγονται περίπου 14.000 τόνοι, με τη ζήτηση να διαμορφώνεται σταθερά τα τελευταία 5 χρόνια στο επίπεδο των 18.000-19.000 τόνων ετησίως, όπως προκύπτει και από τον κάτωθι Πίνακα:

Παραγωγή και ζήτηση μανιταριών (ποσότητα-tn) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2008-2015

	ΕΤΟΣ							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΠΑΡΑΓΩΓΗ	3.000	3.170	3.330	3.340	3.180	3.250	3.500	3.600
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.799	14.521	15.593	14.274	14.084	14.030	14.104	15.531
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ	1.640	1.170	1.860	962	756	1.055	741	857
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	17.159	16.521	17.063	16.652	16.508	16.225	16.863	18.274
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ	18.799	17.691	18.923	17.614	17.264	17.280	17.604	19.131

Η παραγωγή των ελληνικών μονάδων δεν επαρκεί για να ικανοποιήσει την εγχώρια ζήτηση, με συνέπεια την εισαγωγή περίπου 12-15 χιλιάδων τόνων μανιταριών (κυρίως λευκού μανιταριού) σε διάφορους τύπους επεξεργασίας και μορφές συσκευασίας. Ο κύριος όγκος των εισαγωγών μανιταριών στην Ελλάδα προέρχεται από Πολωνία, Ολλανδία, Ισπανία και Ιταλία, ενώ από τις Τρίτες Χώρες ξεχωρίζουν η Κίνα, η Ταϊβάν και η Τουρκία.

Τα είδη μανιταριών που καλλιεργούνται στη χώρα μας είναι κυρίως δύο, το λευκό μανιτάρι (*Agaricus bisporus*) με παραγωγή <500 τόνους και το πλευρωτό μανιτάρι (*Pleurotus* sp.) με παραγωγή ~3.500 τόνους. Σε μικρότερες ποσότητες (1-3% περίπου της συνολικής εγχώριας παραγωγής) παράγονται και άλλα εδώδιμα και φαρμακευτικά μανιτάρια, όπως αυτά των γενών *Lentinula*, *Agrocycbe*, *Tuber* κ.λπ. Την τελευταία 10ετία, λόγω του υψηλού κόστους, η παραγωγή του λευκού μανιταριού (*Agaricus* sp.) μειώνεται με αντίστοιχη αύξηση του μεριδίου των μανιταριών *Pleurotus* (από 45% το 2005 ανήλθε το 2015 σε 95%). Το 50% της παραγωγής των μανιταριών *Pleurotus* προέρχεται από 7-8 αυτοδύναμες μονάδες (παράγουν υπόστρωμα και μανιτάρια), ενώ περίπου 1.500 τόνοι παράγονται από 40 μονάδες δορυφόρους, δυναμικότητας 20-100 τόνους έκαστη, οι οποίες προμηθεύονται εμβολιασμένο υπόστρωμα και ασχολούνται μόνο με την παραγωγή και διάθεση των μανιταριών.

Η ζήτηση των καταναλωτών για νωπά μανιτάρια αφενός αναλογεί σε περισσότερο από το 50% της συνολικής ζήτησης, αφετέρου εμφανίζει ανοδική πορεία της τάξεως του 10% κατά μέσο όρο. Για την επόμενη διετία, η ζήτηση των μανιταριών προβλέπεται να διατηρηθεί στο επίπεδο των 16.000

τόνων, με τάσεις συγκράτησης από τους Έλληνες καταναλωτές, αλλά με αυξητική τάση λόγω αύξησης της ζήτησης από την εστίαση, τον τουρισμό και τις τροφοδοσίες πλοίων (κυρίως κλάδος κρουαζιέρας). Για τα επόμενα χρόνια, η απόσταση ανάμεσα στις ποσότητες που παράγονται και καταναλώνονται προβλέπεται να εξακολουθεί να είναι σημαντική, στοιχείο το οποίο, σε συνδυασμό με την είσοδο νέων τεχνολογιών στη χώρα μας (κυρίως στην παραγωγή του υποστρώματος, αλλά και στην καλλιέργεια, διατήρηση των μανιταριών) που μειώνουν το κόστος και αυξάνουν την ποσοτική παραγωγή υψηλής ποιότητας μανιταριών, αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τη δημιουργία νέων μονάδων παραγωγής μανιταριών στην Ελλάδα, ειδικότερα δε τη δημιουργία μονάδων παραγωγής φρέσκων μανιταριών *Agaricus* (λευκό-καφέ). Συνεπώς, η καλλιέργεια μανιταριών πρέπει να προωθείται, καθώς συμβάλλει στην ορθή αναδιάρθρωση της φυτικής παραγωγής, κατευθύνοντας τη γεωργική δραστηριότητα σε ελλειμματικά και υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα.

Όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης της καλλιέργειας μανιταριών στον Έβρο, σημειώνεται ότι η καλλιέργεια μανιταριών είναι μία βιοδιαεργασία αξιοποίησης των λιγνο-κυτταρινούχων υπολειμμάτων για παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ως υποστρώματα ανάπτυξης των καλλιεργούμενων μανιταριών, χρησιμοποιούνται οργανικά απόβλητα (κοπριά κ.ά.) και στερεά υπολείμματα γεωργικής και δασοκομικής προέλευσης, καθώς και παραπροϊόντα αγροτοβιομηχανικής επεξεργασίας, τα οποία είναι πλούσια σε λιγνινοκυτταρινούχα υλικά, όπως άχυρο σιτηρών, στελέχη βαμβακιού και υπόλειμμα εκκοκκισμού, στελέχη και σπάδικες καλαμποκιού, πριονίδια βελανιδιάς, λεύκης, οξιάς κ.λπ. Οι εν λόγω καλλιέργειες που επικρατούν στην περιοχή του Έβρου αφήνουν μετά τη συγκομιδή μεγάλες ποσότητες υπολειμμάτων που παραμένουν ανεκμετάλλευτα ή και επιβαρυντικά για το περιβάλλον, καθώς καίγονται ή ενσωματώνονται στο έδαφος. Η παρασκευή υποστρώματος καλλιέργειας μανιταριών αποτελεί μία διαδικασία βιομετατροπής τέτοιων οικονομικά μη ωφέλιμων υπολειμμάτων σε πολύτιμα για τον άνθρωπο και την κτηνοτροφία προϊόντα υψηλής διατηρητικής και προστιθέμενης αξίας.

Για την περιοχή του Έβρου το μανιτάρι μπορεί να αποδειχθεί μία δυναμική εναλλακτική καλλιέργεια, καθώς: (α) χρησιμοποιούνται πρώτες ύλες μικρής οικονομικής αξίας, όπως υπολείμματα και παραπροϊόντα γεωργικών εκμεταλλεύσεων, βιομηχανικών τροφίμων κ.λπ. που μετατρέπονται σε τροφή υψηλής διατροφικής αξίας, (β) παράγονται υποπροϊόντα, όπως το εξαντλημένο υπόστρωμα καλλιέργειας, που διατίθενται περαιτέρω ως ζωοτροφές, βιολιπάσματα ή βελτιωτικά εδάφους, (γ) απασχολείται ανθρώπινο δυναμικό και (δ) είναι συμφέρουσα η χρήση της γης λόγω της υψηλής παραγωγικότητας προϊόντος ανά μονάδα επιφανείας της.

Για την ανάπτυξη της καλλιέργειας μανιταριών στην περιοχή του Έβρου θεωρείται σημαντική η δημιουργία κεντρικής μονάδας παρασκευής υποστρώματος (από συνεταιρισμό ή ομάδα παραγωγών), σε συνδυασμό με την παραγωγή των μανιταριών σε πολλές δορυφορικές μονάδες. Το σύστημα κεντρικής-δορυφόρων περιλαμβάνει την παραγωγή από την κεντρική μονάδα υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους εμβολιασμένου υποστρώματος σε μπλοκ που μεταφέρονται για την καλλιέργεια των μανιταριών σε μικρότερες δορυφορικές μονάδες. Αυτές, συνήθως, αποτελούνται από χαμηλού κόστους θαλάμους, θερμοκηπιακού ή άλλου τύπου, δυναμικότητας 20-50 περίπου τόνων τον χρόνο. Με τον τρόπο αυτό, συνδυάζεται η υποδομή και οργάνωση της κεντρικής μονάδας (υψηλή τεχνολογία, σύνθετος και δαπανηρός εξοπλισμός, εμπειρία και γνώση της καλλιεργητικής τεχνικής, επιστημονική παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής της, οργάνωση και ενδεδειγμένη παραγωγή και μεταποίηση του προϊόντος) με τα πλεονεκτήματα των δορυφορικών μονάδων, δηλαδή, χαμηλό αρχικό κόστος εγκατάστασης, μεγαλύτερη φροντίδα στην εφαρμογή της καλλιεργητικής τεχνικής και της συγκομιδής, παραγωγή ενός προϊόντος υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους, δυνατότητα εφαρμογής καινοτομιών σε μικρή κλίμακα και, τέλος, ανάθεση της μεταποίησης και προώθησης του προϊόντος στο εξειδικευμένο προσωπικό της κεντρικής μονάδας.

Ωστόσο, η δημιουργία σύγχρονων κεντρικών μονάδων παραγωγής του υποστρώματος προϋποθέτει την υιοθέτηση μέτρων στήριξης της χρηματοδότησης από την Πολιτεία, καθώς για να είναι βιώσιμη μια κεντρική-αυτοδύναμη μονάδα, πρέπει να διαθέτει σύγχρονες κτιριακές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις που συνεπάγονται υψηλό κόστος επένδυσης (>2 εκατομμύρια ευρώ), το οποίο λειτουργεί αποτρεπτικά για τους υποψήφιους επενδυτές.

Όσον αφορά στην ενημέρωση και προώθηση αγροτικών προϊόντων, σημειώνεται ότι βάσει του νέου κανονιστικού πλαισίου που ισχύει από 01-12-2015 [Καν(ΕΕ)1144/2014, Καν(ΕΕ)1829/2015 και Καν(ΕΕ)1831/2015], υλοποιούνται προγράμματα σχετικά με την ενημέρωση και προώθηση αγροτικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά της ΕΕ και σε Τρίτες Χώρες, τα οποία υποβάλλονται μία φορά κάθε έτος, αξιολογούνται απευθείας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχουν διάρκεια υλοποίησης από 1 έως 3 έτη.

Οι ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης αφορούν όλα τα γεωργικά προϊόντα του Παραρτήματος Ι της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με εξαίρεση τον καπνό), στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα μανιτάρια. Επίσης, περιλαμβάνονται και βασικά μεταποιημένα προϊόντα, όπως μπύρα, σοκολατοειδή, προϊόντα αρτοποιίας και ζαχαροπλαστικής, ζυμαρικά κ.λπ., καθώς και αλκοολούχα ποτά με Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη. Δικαιούχοι των προγραμμάτων είναι Νομικά Πρόσωπα (ή Ενώσεις Νομικών Προσώπων) που είναι αντιπροσωπευτικές στον τομέα τους, στις οποίες μπορούν να περιλαμβάνονται επαγγελματικές ή διεπαγγελματικές οργανώσεις, οργανώσεις παραγωγών, επιχειρήσεις ιδιωτικές-συνεταιριστικές, ομάδες παραγωγών, Ν.Π.Δ.Δ. και συμπράξεις ή ενώσεις των προηγούμενων.

Επίσης, σημειώνεται ότι καταργείται η εθνική συμμετοχή και το ποσοστό χρηματοδότησης της Ε.Ε. καθορίζεται σε 70-80% (εσωτερική αγορά ΕΕ – Τρίτες Χώρες). Για την Ελλάδα αυξάνεται επιπλέον κατά 5% λόγω του ότι ανήκει στις χώρες που λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι, προς το παρόν, δεν έχει υποβληθεί πρόταση από φορέα στην Ελλάδα που να αφορά στην προώθηση μανιταριών.

Πλέον των ανωτέρω, αναφέρεται ότι η πολιτική στον τομέα φρούτων και λαχανικών (στην οποία περιλαμβάνονται και τα μανιτάρια) υλοποιείται μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.), οι οποίες δημιουργούνται με πρωτοβουλία των παραγωγών και ασχολούνται με όλα τα θέματα που σχετίζονται με την παραγωγή και την εμπορία των οπωροκηπευτικών των μελών τους. Γι' αυτό θεωρείται σκόπιμη η δραστηριοποίηση όλων των παραγωγών μέσα από τις Οργανώσεις Παραγωγών, οι οποίες έχουν ως βασικό στόχο τους την επίτευξη των καλύτερων τιμών του προϊόντος, τη μείωση του κόστους παραγωγής, την προώθηση των ποιοτικών προϊόντων, τη διατήρηση των παραδοσιακών αγορών, το άνοιγμα νέων αγορών, τη δημιουργία συσκευαστηρίου κ.λπ.

Οι Οργανώσεις Παραγωγών, μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα, μπορούν να υλοποιήσουν δράσεις, όπως:

- την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών των μελών τους με στόχο την ποιοτική βελτίωση των προϊόντων τους,
- τη μείωση του κόστους παραγωγής,
- την προώθηση των προϊόντων τους στις αγορές (συμμετοχή σε εκθέσεις κ.α.),
- την πρόληψη και διαχείριση κρίσεων στην αγορά,
- την προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.,

για τις οποίες ενισχύονται σε ποσοστό μέχρι και 60% από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με τη συγκρότηση ισχυρών Οργανώσεων Παραγωγών και την εύρυθμη λειτουργία τους, δύναται να βελτιωθεί σημαντικά η διαχείριση των προβλημάτων εμπορίας της παραγωγής και η διαπραγματευτική δύναμη των παραγωγών-μελών των Ο.Π. απέναντι στις ισχυρές μονάδες διανομής.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι, προς το παρόν, δεν υπάρχει Ο.Π. αναγνωρισμένη για μανιτάρια.

Τέλος, επισημαίνεται ότι μαζί με τις χρηματικές ενισχύσεις και διευκολύνσεις των νέων μανιταροκαλλιεργητών θα πρέπει να τους παρασχεθεί, πέρα από την αναγκαία εκπαίδευση, και η δυνατότητα συνεχούς ενημέρωσης και τεχνικής υποστήριξης. Το εξειδικευμένο στην καλλιέργεια μανιταριών Εργαστήριο Εδωδίων Μυκήτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/Ινστιτούτο Τεχνολογίας Αγροτικών Προϊόντων παρέχει:

- (α) τεχνολογική υποστήριξη της παραγωγής μανιταριών, καθώς και επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τη διαδικασία παραγωγής, συσκευασίας και μεταποίησης εδωδίων και φαρμακευτικών μανιταριών και προϊόντων τους,
- (β) τεχνικές συμβουλές σε ενδιαφερόμενους να επενδύσουν στην καλλιέργεια μανιταριών και
- (γ) εκπαιδεύσεις των υπευθύνων παραγωγής και του προσωπικού των μονάδων, καθώς και των ενδιαφερομένων επενδυτών στις σύγχρονες τεχνικές παραγωγής των μανιταριών.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Ι. Λαγό